

ALVDAL KOMMUNE
Gjelen 3
2560 ALVDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
John-Ludvik Dalseg, 61 26 61 48

Avslutte forvaltningskontroll jordbruk 2023 - Alvdal og Tynset

Vi viser til deres brev av 25.05.2023 og 30.06.2023 der dere har dokumentert hvordan dere har lukket de avvikene Statsforvalteren hadde ført opp i rapporten.

Statsforvalteren tar tilbakemeldinga til etterretning og vil med dette bekrefte at vi avslutter forvaltningskontrollen av Alvdal og Tynset kommuner.

Vi takker for samarbeidet.

Med hilsen

Øyvind Gotehus (e.f.)
avdelingsdirektør

John-Ludvik Dalseg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

TYNSET KOMMUNE

Torvgata 1

2500

TYNSET

ALVDAL KOMMUNE

Enhet landbruk og miljø

Statsforvalteren i Innlandet
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Vår ref.	Deres ref.	Saksbehandler	Dato
23/10068 - 2	cdb39b6f-3089-4314- b754-fe0dc6efc0c1	Mariann Totlund	30.06.2023

Forvaltningskontroll - oversendelse av Rutinebeskrivelse sykdomsavløsning

I henhold til rapport- forvaltningskontroll 2023 Alvdal og Tynset kommuner, og frist om rapportering til Statsforvalteren om lukking av avvik innen 30.06.23 sender landbrukskontoret inn ny rutinebeskrivelse for sykdomsavløsning i henhold til brev 15.06.2023, REF 2023/2095.

Med hilsen

Mariann Totlund
Enhetsleder landbruk og miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg:
Rutinebeskrivelse sykdomsavløsning Alvdal og Tynset pr 30 juni 2023

Alvdal kommune

Saksbehandler, innvalgstelefon

John-Ludvik Dalseg, 61 26 61 48

Rapport - forvaltningskontroll 2023 Alvdal og Tynset kommuner

Statsforvalteren har gjennomført forvaltningskontroll av kommunene Alvdal og Tynset. Kontrolltema var kontroll og vanlig jordbruksproduksjon med fokus på rettssikkerhet og likebehandling. Det var system og rutiner for ordningene produksjonstilskudd, PT, regionalt miljøtilskudd, RMP, og sjukdomsavløsning, SA, som var ettergått.

Vi sender nå over endelig rapport og takker for samarbeidet.

Kommunen har frist til 30.06.2023 med å rapportere til Statsforvalteren om lukking av avvik.

Vi takker også for tilbakemelding, datert 30.05.2023, på foreløpig rapport, og ønsker å kommentere noe.

I avvik nr 1 i rapporten tar vi inn ordet *synliggjøre* for å presisere bedre.

For RMP har vi forståelse for at det er mange og til dels kompliserte ordninger, både for søker og saksbehandler. Vi oppfatter at det er forskjell i nivå for «akseptabel feilmargin» mellom kommunen og Statsforvalteren. Det er en travel periode for kommunen for å få gjennomført saksbehandlingen av både produksjonstilskudd og regionalt miljøtilskudd innen fristene. Vi forstår at tidspresset er stort, men det er opp til ledelsen i kommunen å bemanne og organisere landbrukskontoret på en slik måte at drifta blir gjennomført på en god måte. Statsforvalteren har kanskje en strengere tolking av regelverket og større krav til presisjonen i søknaden enn det landbrukskontoret har brukt. Statsforvalteren støtter seg til gjeldende regelverk og bruker det, på den måten prøver vi å oppnå likebehandling.

Vi ser at landbrukskontoret er godt i gang med videre arbeid med forvaltningskontrollen og forbedringer. Konkret så ønsker vi å få tilsendt ny rutinebeskrivelse for sjukdomsavløsning i forbindelse med lukking av avvikene.

Vi noterer innspillene som dere kommer med i e-post datert 30.05.2023. Vi tar de med og vil formidle det til våre overordna, f.eks. Landbruksdirektoratet. Noen stikkord er arealkontroll etter 30. oktober er vanskelig, tilgang til husdyrregisteret for søker under søknadsprosessen, streng

praktisering av regelverk fra Landbruksdirektoratet og Statsforvalter og at RMP ordninga er komplisert.

Med hilsen

Haavard Elstrand (e.f.)
miljø- og landbruksdirektør

Øyvind Gotehus
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Rapport Alvdal og Tynset

Kopi til:

TYNSET KOMMUNE

Torvgata 1

2500

TYNSET

Rapport - Forvaltningskontroll – Alvdal og Tynset

Innhold

1.	Sammendrag	1
2.	Formål og omfang av kontrollene	3
3.	Hjemmel for kontroll	4
4.	Gjennomføring av kontrollen	4
5.	Habilitet og delegering	5
6.	Gardskart og landbruksregisteret	5
7.	Produksjonstilskudd, PT – funn og vurderinger	6
7.1.	Rutinebeskrivelse og rutiner	6
7.2.	Kontrollplan og risikobasert kontroll	7
7.3.	Vanlig jordbruksproduksjon	7
7.4.	Feilopplysninger i søknader	8
7.5.	Gjødslingsplan	9
7.6.	Kommunens behandling av PT-søknader i forhold til forvaltningsloven	9
8.	Regionale miljøtilskudd, RMP, funn og vurderinger	10
8.1.	Rutinebeskrivelse og rutiner	10
8.2.	Risikobasert kontroll	12
8.3.	Utbetalt urettmessig tilskudd	13
8.4.	Avkorting ved feil opplysninger som kunne ha medført urettmessig utbetaling	13
8.5.	Kommunens behandling av RMP-søknader i forhold til forvaltningsloven	15
9.	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel, SA	16
9.1.	Rutinebeskrivelse, rutiner og kontrollplan	16
9.2.	Statsforvalterens observasjoner og vurderinger	16

1. Sammendrag

Statsforvalteren i Innlandet har gjennomført kontroll av forvaltninga av tilskuddsordninger i jordbruket i kommunene Alvdal og Tynset. Ordningene som ble kontrollert var produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (PT), regionale miljøtilskudd for jordbruket i Innlandet (RMP) og tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. (SA). Forvaltningskontrollen hadde grunnvilkåret vanlig jordbruksproduksjon, kontrollplan og risikobasert kontroll og forvaltningsrett som hovedtema med spesielt fokus på rettssikkerhet og likebehandling.

Statsforvalteren har funnet 14 avvik og 9 merknader etter kontrollen.

Avvik

1. Kommunen har ikke hatt rutiner som har sikret at søknaden om tilskudd til sau for et foretak uten leveranser av lammeslakt ble avslått utfra §2 og at grunnvilkår for produksjonstilskudd §2 har blitt synliggjort og vurdert for fire foretak med sau der leveransene er under terskelverdiene. (PT)
2. Søknader er endret til søkers gunst ved at areal er overført fra innmarksbeite til fulldyrka areal i arealfordelingen. (PT)
3. Det er tatt inn nye opplysninger i søknader uten at det er søkt og fått innvilget dispensasjon fra søknadsfristen. (PT)
4. Ved avkorting i produksjonstilskudd pga. manglende gjødslingsplan har kommunen referert til anbefalt norm i Landbruksdirektoratet sine rundskriv for RMP og ikke for PT. (PT og RMP)
5. Kommunen har ikke fulgt sin rutine som skal sikre korrekt behandling av PT-søknader i samsvar med forvaltningslovens § 2 ved at vedtak er fattet av personer som ikke har budsjettdisponeringsmyndighet i kommunen.
Avkortinger av mindre beløp blir ikke forhåndsvarslet. (PT)
6. Kommunen har ikke hatt rutiner som har hindret urettmessig utbetaling over akseptabel feilmargin av tilskudd etter § 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i Innmark, § 8 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer og § 13 Skjøtsel av kulturhistoriske områder. (RMP)
7. Kommunen har ikke hatt tilfredsstillende rutiner for å synliggjøre at de har vurdert avkorting pga. feilopplysninger i hht. Forskriftens § 31 første ledd bokstav b der foretaket har søkt på tilskudd det ikke oppfyller vilkårene for. (RMP)
8. Kommunen har ikke hatt rutiner som har sikret korrekt behandling av RMP-søknader i samsvar med forvaltningslovens § 2 ved at vedtak er fattet av person som ikke har budsjettdisponeringsmyndighet i kommunen. (RMP).
9. Kommunen har ikke fulgt sin rutine på hvem som godkjenner PT-søknader. (PT)
10. Kommunen har ikke hatt rutiner som har sikret at vedtak er begrunnet i samsvar med kravene i forvaltningslovens § 25. (RMP)
11. Det står ingenting i rutinebeskrivelsen hvordan man håndterer muntlig innlevering av søknad. Det er viktig at papirsøknader skannes inn som vedlegg til søknaden. (SA)
12. Kommunen har ikke hatt presise nok rutiner rundt tilbakebetaling av urettmessig utbetalt tilskudd. Ved feilutbetalinger må man se §§ 2, 11 og 12 sammen. Søknadene er ikke behandlet i tråd med gjeldende regelverk. (SA)
13. Det er innvilget tilskudd til søker, der den avløste ikke oppfyller vilkåret for næringsinntekt. Det skulle vært søkt dispensasjon etter § 9 hos Statsforvalteren. (SA)
14. Søknaden er ikke vedlagt legeerklæring ved AAP. Dette er heller ikke nevnt i rutinebeskrivelsen. (SA)

Merknader:

1. Rutinebeskrivelsen for kommunens behandling av søknader om produksjonstilskudd mangler henvisning til kommentarrundskriv og saksbehandlerrundskriv.
Rutinebeskrivelsen er i liten grad en nyttig huskeliste når det gjelder kommunens behandling av søknader. En utfyllende rutinebeskrivelse vil sikre likebehandling av søknadene i de to kommunene. (PT)
2. Det er viktig å sikre lik praksis i behandling av saker i de to kommunene. (PT)
3. Der det er gjort endringer i søknad etter beskjed fra søker er det viktig å notere dato for når beskjeden er mottatt. (PT)

4. Innsendt rutinebeskrivelse inneholder en del feil og er i liten grad en nyttig huskeliste i saksbehandlingen. (RMP)
5. Kommunen bør bli bedre til å begrunne avkortingens størrelse ved feilopplysninger fra søker i hvert enkelt tilfelle, spesielt når de fraviker vesentlig fra anbefalt norm. (RMP)
6. Kommunen bør styrke sin informasjonsvirksomhet for å unngå at så mange foretak søker RMP-tilskudd for tiltak de ikke er berettiget til, jf. Forvaltningslovens § 11, Veiledningsplikt. (RMP)
7. Kommunen bør gi søker lengre frist enn 3 og 5 dager til å uttale seg til forhåndsvarsel. (RMP)
8. Hvilke type inntekter, honorarer og ytelser som skal trekkes bør presiseres tydeligere i rutinebeskrivelsen. (SA)
9. Hvis den avløste mottar uføretrygd eller AAP må man undersøke hvilken prosentandel vedkommende har fått innvilget. (SA)

2 Formål og omfang av kontrollene

Statsforvalteren skal påse at kommunen forvalter tilskuddene i tråd med formål og vilkår for ordningene. Videre skal vi påse at alle avgjørelser som kommunen tar som angår innbyggernes rettigheter og plikter, i denne sammenhengen tildeling av landbrukstilskudd, blir behandlet i tråd med forvaltningsloven og offentlighetsloven. Likebehandling mellom kommunene er også et mål.

Det ble utbetalt 118,3 mill. kr i produksjonstilskudd og avløsertilskudd til 199 foretak i Tynset kommune og 68,4 mill. kr til 126 foretak i Alvdal etter søknadsomgangen i 2022.

Det ble utbetalt 5,5 mill. kr i regionale miljøtilskudd til 151 foretak i Tynset og 4,9 mill. kr til 97 foretak i Alvdal.

Det er utbetalt kr 4 407 700 i tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel fordelt på 156 saker for årene 2021 og 2022. Søknadene er fordelt slik: foreldrepenger: 27, sykt barn: 4, sykdom/skade:124 og dødsfall:1.

Det er krevd tilbakebetalt 33 000 kr for feilaktig utbetalt tilskudd. Det er ikke foretatt noen avkortninger. (SA)

Statsforvalteren har kontrollert kommunens forvaltning i åra 2021 og 2022 og fram til 28. februar 2023. Med unntak av tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel m.m. hvor det ikke er blitt kontrollert noe for 2023.

Kontrollen omfatta etterlevelse av krav gitt i forvaltningsloven og regelverk for forvaltninga av følgende tilskuddsordninger:

- Produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket (PT)
- Regionale miljøtilskudd for jordbruket i Innlandet (RMP)
- Tilskot til avløsning ved sjukdom og fødsel mv. (SA)

Hovedformålet med denne forvaltningskontrollen er å se på kommunens praktisering og rutiner i forhold til rettssikkerhet og forskriftenes bestemmelser om vurdering av vanlig jordbruksproduksjon og om kommunen generelt forvalter ordningene i tråd med deres formål

og vilkår. Det er også svært viktig at eventuelle funn og dialog fører til positive endringer i kommunens forvaltning.

3 Hjemmel for kontroll

Statsforvalteren har det regionale ansvaret for å sikre at statlige tilskudd blir forvalta etter forutsetningene. Reglementet for økonomistyring i staten § 15 gir hjemmel for forvaltningskontrollene:

«Overordnede virksomheter skal ivareta kontroll med at underliggende virksomheter og enheter utenom statsforvaltningen som utøver forvaltningsmyndighet, utfører sine oppgaver på forsvarlig måte og i henhold til § 14.»

Utgangspunktet for kontrollen var følgende lovverk og føringer:

- Forvaltningsloven, LOV 1967-02-10 nr. 00 om behandlingsmåten i forvaltningssaker
- Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, FOR-2014-12-19-1817
- Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Innlandet, FOR-2020-06-29-1445
- Forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv., FOR-2014-12-19-1821
- Virksomhets- og økonomiinstruks og tildelingsbrevet til Statsforvalteren

4 Gjennomføring av kontrollen

Som ledd i kontrollen gjennomførte vi oppstartmøte på Teams med kommuneledelsen den 13.03.2023. Kontrollmøte med intervjuer var på landbrukskontoret på Storsteigen den 29. mars 2023. Intervjuene var delvis basert på dokumentgjennomgang og undersøkelser vi hadde gjort i forkant av møtet.

Fra kommunen deltok:

	Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Per Arne Aaen	Kommunedirektør	x		x
Ole Sylte Heggset	Kommunalsjef	x		
Mariann Totlund	Enhetsleder landbruk	x	x	x
Randi Brænd	Rådgiver jordbruk	x	x	x
Marit Eggen	Rådgiver jordbruk	x	x	x

Fra Statsforvalteren har følgende personer vært involvert i kontrollen:

Øyvind Gotehus, avdelingsdirektør,
Sissel Tørud, underdirektør
John-Ludvik Dalseg, kontrollleder
Karen Saksum, produksjons- og avløsertilskudd (PT)
Lars Martin Hagen, regionalt miljøtilskudd (RMP)
Anne Pauline Skjelkvåle, tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel m.v.

Under intervjuene ble disse temaene tatt opp, basert på tilsendt dokumentasjon og funn:

- Rutinebeskrivelser/rutiner for saksbehandlingen - internkontroll
- Vanlig jordbruksproduksjon
- Kontrollplan og risikobasert kontroll, indikatorer og vurderinger
- Habilitet og delegering

I Statsforvalterens rapport etter kontrollen blir det beskrevet funn ved kontrollen, og avvik og merknader blir omtalt. Med avvik mener vi brudd på lov, forskrift eller rundskriv som må bli lukka. Med merknad mener vi forhold som ikke er i tråd med gitte retningslinjer, eller rutiner som bør bedres for å ivareta god forvaltningspraksis og formålet med den enkelte tilskuddsordning.

5 Habilitet og delegering

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Under oppstartmøtet, 13.03.2023, spurte Statsforvalteren om det var habilitetsutfordringer ved landbrukskontor. Det ble da opplyst at hverken landbrukssjef eller kommunedirektør søker om tilskudd til jordbruksdrift. Kommunen orienterte om ei bevisst holdning til habilitetsspørsmålet. Kommunalsjef søker tilskudd til landbrukskontoret, den søknaden bli overført til Folldal. Det er avtale med Folldal og Rendalen om gjensidig behandling av søknader for ansatte ved landbrukskontorene ved habilitetsutfordringer.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Kommunen har et avklart og godt forhold til delegasjon, programvaren KS delegasjon blir brukt. Likevel finner vi at vedtakene i PT og RMP i 2022 er gjort uten at den som gjør det har fullmakt til å disponere disse midlene. Det er fatta vedtak i strid med kommunen sine delegasjonsregler, det gjelder både PT og RMP.

Fra 2023 vil den som godkjenner ha budsjett-disponeringsmyndighet.

Hvorfor peker vi på dette:

Forvaltningsloven, om ugildhet §§ 6-10.

Forvaltningslovforskriften, kp. 11. Delegering av myndighet. § 44 og § 45.

Avvik

Se avvik 5 kap. 7.6 for PT og avvik 8 kap. 8.5 for RMP.

Merknad

Ingen

6 Gardskart og landbruksregisteret

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5

Kommunen er førstelinje saksbehandler for en rekke tiltak som kan medføre endringer i arealklassifiseringen. Samtidig skal kommunen drive kontinuerlig ajourhold. For å sikre et best mulig kartgrunnlag er oppdatert kart viktig. Både i søknader om produksjonstilskudd og regionalt miljøprogram. For regionalt miljøprogram skal omsøkte tiltak kunne kartfestet. For å sikre søkernes rettsikkerhet vil et oppdatert kart være en forutsetning.

Areal som kan være uten drift og som klassifiseres som maskinelt høstbart er i overkant av 1 300 daa.

Funn:

Rutinebeskrivelsen for ajourhold av AR5 for kommunen er ikke oppdatert i 2022. Kommunen har deltatt på kurs og tatt i bruk AR5-web. Rutinebeskrivelsen er ikke oppdatert rundt dette. Det brukes «fanger opp endringer og behov». Formuleringen kunne med fordel vært mer presis, for å sikre at de som fatter vedtak som medfører arealendringer er ansvarlig for å formidle dette til den som oppdaterer kartet. Utover dette er rutinebeskrivelsen god.

Avvik

Ingen

Merknad

Ingen

7 Produksjonstilskudd, PT – funn og vurderinger

7.1 Rutinebeskrivelse og rutiner

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kommunen opplyste at det er saksbehandlerrundskrivet som brukes som hovedstyringsdokument for behandling av søknader om produksjonstilskudd.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Rutinebeskrivelsen beskriver tidsplan for søker og forvaltning, søknad og saksbehandlersystem, hvem som behandler søknader og habilitet, risikobasert kontroll og frister for søkerne. Den er datert 8.4.22. Beskrivelsen er kort når det gjelder rutiner kommunen skal følge i sin saksbehandling. Det som står er at det skal utføres risikobasert kontroll, søknader skal saksbehandles og det skal begrunnes der godkjent opplysning er ulik søkers opplysning og hvorfor det avkortes/hvorfor det ikke avkortes.

Rutinebeskrivelsen for saksbehandling av produksjonstilskudd mangler henvisning til Rundskriv Produksjonstilskudd og avløsertilskudd - kommentarer til regelverk og Rundskriv Produksjonstilskudd og avløsertilskudd – forvaltningsansvar og saksbehandling. Saksbehandlerrundskrivet er et godt utgangspunkt for å lage rutine for behandling av søknader.

SF bemerker at rutinen beskriver at søknader skal gjennomgås før endringsfristen og søker skal kontaktes dersom det oppdages feil. Samtidig er det satt opp i beskrivelsen at saksbehandling starter 30.3./30.10. Å kontakte søker i endringsperioden er uheldig i forhold til likebehandling og det undergraver regelverket. Kommunen opplyste i møtet at dette ikke gjennomføres, det er kun i noen få saker der det oppdages uforklarlige feil i søknaden.

Det er to ansatte ved kontoret som behandler søknader om produksjonstilskudd. De tar ansvar for en kommune hver.

En utfyllende rutinebeskrivelse for saksbehandling vil sikre likebehandling av søknadene i de to kommunene.

Hvorfor peker vi på dette:

Kravet til internkontroll er i dette tilfellet hjemla i Reglement for økonomistyring i staten, §14. Kontroll er hjemla i §15 i samme reglement.

Avvik

Ingen

Merknad

Rutinebeskrivelsen for kommunens behandling av søknader om produksjonstilskudd mangler henvisning til kommentarrundskriv og saksbehandlerrundskriv.

Rutinebeskrivelsen er i liten grad en nyttig huskeliste når det gjelder kommunens behandling av søknader. En utfyllende rutinebeskrivelse vil sikre likebehandling av søknadene i de to kommunene.

7.2 Kontrollplan og risikobasert kontroll

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Kommunen har utarbeidet kontrollplan for produksjonstilskudd for 2021 og 2022. Planen viser foretak med høg risiko, tilfeller der det kan være usikkert om vilkåra for produksjonstilskudd er oppfylt, risikoindikatorer ved søknader i kommunen, og konkrete foretak som kommunen mener det er nødvendig å kontrollere nærmere. Kommunen har derfor pekt på konkrete områder med høg risiko, som skal legges til grunn for å ta ut foretak til kontroll. Dette er iht. retningslinjene for kontrollplan i rundskriv fra Landbruksdirektoratet.

Statsforvalteren fikk tilsendt kontrollplan for 2021 og 2022 og tabeller med oversikt over hvilke foretak som var plukket ut til kontroll i 2022 der det var krysset av for hva som var årsak til at foretakene var plukket ut.

Kravet til å kontrollere minst 10 % av foretakene som søkte tilskudd i 2022 er oppfylt, jf. rapport over kontrollerte foretak i eStil-PT.

Hvorfor peker vi på dette:

- Kap. 5 i rundskriv 2022-75, Anvende kontrollplanen til å plukke ut konkrete foretak

Avvik

Ingen

Merknad

Ingen

7.3 Vanlig jordbruksproduksjon

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Det var avslått tilskudd til to foretak med låge leveranser av lammeslakt i 2022. Ett av disse foretakene fikk også avslag på tilskudd til ammegeit da det ikke hadde leveranser av kjeslakt. Mottatte kopier av forhåndsvarslene i disse sakene viser at vurderingene er gode. De inneholder alle de momentene som et varsel bør inneholde for at søker skal kunne ivareta sine interesser, jf. forvaltningsloven § 16.

Vanlig jordbruksproduksjon var også årsak til utplukk av foretak til kontroll i 2022. Foretak med låge mjølkeleveranser er vurdert og tilskudd er godkjent. Vurderingene er gode.

Det er innvilget tilskudd til et foretak som ikke hadde registrerte leveranser av lammeslakt. Dette foretaket solgte sauene etter 1.3.22. Det er ikke skriftliggjort vurdering av fire foretak med sau med produksjon under terskelverdiene i rapport for vanlig jordbruksproduksjon sau. Disse fem sakene var i Tynset kommune.

Hvorfor peker vi på dette:

- Forskriftens § 2 Grunnvilkår og retningslinjene for vurderingene etter § 2 i rundskriv 2022-75.
- Kap. 6 i rundskriv 2022-63 om «Saksbehandling og kontroll».

Avvik

Kommunen har ikke hatt rutiner som har sikret at søknaden om tilskudd til sau for et foretak uten leveranser av lammeslakt ble avslått utfra §2 og at grunnvilkår for produksjonstilskudd §2 har blitt synliggjort og vurdert for fire foretak med sau der leveransene er under terskelverdiene.

Merknad

Det er viktig å sikre lik praksis i behandling av saker i de to kommunene.

7.4 Feilopplysninger i søknader

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Statsforvalteren ser at kommunen har endret søknader til søkers gunst. Eksempler på dette er feilført innmarksbeite som er flyttet til fulldyrka jord. Dette gir en merutbetaling i.f.t. omsøkt beløp. Kommunen begrunner feilføring av areal i arealklasser med at søker fordeler arealene slik fordi arealene beites og søker undersøker ikke gardskartet ved innsending av søknader. Areal er også overført fra fulldyrka/overflatedyrka areal til innmarksbeite uten at det er avkortet. Kommunen anser slike feilfordelinger av areal i arealklasser som åpenbare feilføringer.

Statsforvalteren bemerker at saksbehandler ikke kan endre opplysninger ved godkjenning av søknader slik at søker oppnår økt utbetaling. Søker skal kjenne arealfordeling i gardskartene for omsøkte eiendommer og føre inn arealene korrekt i søknaden.

Statsforvalteren viser også rundskriv 2022-75 kap 6. Åpenbare feil for hva som kan anses som åpenbare feilføringer.

I en sak har kommunen lagt til et stort areal fulldyrka jord i søknaden uten at det var omsøkt og innvilget dispensasjon fra søknadsfristen. Dette var en sak en søker ikke hadde oppdatert søknaden sin med et nytt areal over år, og kommunen anså det som en opplagt feil. Dette mener Statsforvalteren at søker burde ha fanget opp og rettet opp i søknaden sin. Og det skulle vært søkt dispensasjon fra søknadsfristen i denne saken.

Det er også i et par andre saker lagt til dyr på beite etter endringsfristen. Og det er lagt til arealer etter beskjed fra søker i noen søknader. Statsforvalteren bemerker at det er viktig å føre opp dato for når beskjeden er mottatt.

Hvorfor peker vi på dette:

Forskriftens § 9. Administrasjon, dispensasjon og klage og retningslinjer for vurdering etter §9 i rundskriv 2022-75.

Rundskriv 2022-75 Kap 6. Feilopplysninger i søknader: Hvis søker har gitt en feilopplysning som gir en lavere utbetaling enn de faktiske forhold gir grunn for, er hovedregelen at saksbehandler ikke skal endre slik at godkjente opplysninger blir høyere enn det som er omsøkt.

Rundskriv 2022-75 Kap 6. Åpenbare feil. Saksbehandler kan rette åpenbare feil i søknaden. At søker har glemt å føre inn opplysninger i søknaden, er ikke en åpenbar feil.

Avvik

Søknader er endret til søkers gunst ved at areal er overført fra innmarksbeite til fulldyrka areal i arealfordelingen.

Det er tatt inn nye opplysninger i søknader uten at det er søkt og fått innvilget dispensasjon fra søknadsfristen.

Merknad

Der det er gjort endringer i søknad etter beskjed fra søker er det viktig å notere dato for når beskjeden er mottatt.

7.5 Gjødslingsplan

Statsforvalteren tok opp gjødslingsplan felles for produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd da det er samme krav. Kommunen opplyste at de ved stedlig kontroll tidligere har hatt større fokus på gjødslingsplan enn de to siste årene.

Kommunen har avkortet produksjonstilskuddet i ett tilfelle der foretaket hadde krysset nei for at det hadde gjødslingsplan. Foretaket har ikke søkt RMP-tilskudd.

Kommunen har for avkorting i PT i dette tilfellet vist til anbefalt norm i Landbruksdirektoratet rundskriv for RMP, *100 % av det samlede tilskuddet dersom gjødslingsplan mangler i sin helhet eller inntil 50 % for mangelfull plan*. I rundskrivet for PT skriver Landbruksdirektoratet at anbefalt norm er å avkorte 20 % av summen areal- og kulturlandskapstilskudd dersom gjødslingsplan mangler som i dette tilfellet. Kommunen har for så vidt begrunnet lavere avkorting enn anbefalt norm på en tilfredsstillende måte ved at det er ny bruker med lite areal.

Avvik

Ved avkorting i produksjonstilskudd pga. manglende gjødslingsplan har kommunen referert til anbefalt norm i Landbruksdirektoratets rundskriv for RMP og ikke for PT.

7.6 Kommunens behandling av PT-søknader i forhold til forvaltningsloven

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Kommunen opplyste under intervjuet at det var enhetsleder som fattet vedtak i PT-søknadene søknadsomgangen 2022 for Tynset og Alvdal selv om ikke enhetsleder var tildelt godkjennerrollen.

Avkorting av mindre beløp forhåndsvarsles ikke. Kommunen spurte om det var nok å sende en e-post med varsel. Forhåndsvarsler skal være skriftlige og e-poster vil oppfylle kravet til skriftlighet.

Statsforvalteren har observert

I rutinebeskrivelsen står det at vedtak om PT fattes av en annen enn den som har behandlet saken: enhetsleder står som godkjenner av PT-søknader i begge kommunene. Hendelsesloggen i

PT-søknadene i 2022 viser at det er saksbehandlerne som har godkjent søknadene i 2022 uten at de hadde budsjett disponeringsmyndighet.

Hvorfor peker vi på dette:

§ 2 Forvaltningslovens § 2, Definisjoner

Vedtak er en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet. Den som skal endelig godkjenne PT-søknader må ha fått delegert budsjett disponeringsmyndighet i kommunen.

§16, Forhåndsvarsling

Part som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, skal varsles før vedtak fattes og gis høve til å uttale seg innen en nærmere angitt frist.

Avvik

Kommunen har ikke fulgt sin rutine som skal sikre korrekt behandling av PT-søknader i samsvar med forvaltningslovens § 2 ved at vedtak er fattet av personer som ikke har budsjett disponeringsmyndighet i kommunen.

Avkortinger av mindre beløp blir ikke forhåndsvarslet.

Merknader

Ingen

8 Regionale miljøtilskudd, RMP, funn og vurderinger

8.1 Rutinebeskrivelse og rutiner

Opplysninger i innsendt dokumentasjon og som kommunen gav under intervjuet

Innsendt rutinebeskrivelse er i stor grad en kopi av teksten i forskriften og veilederen og i liten grad en huskeliste for det saksbehandler bør være spesielt oppmerksom på ved behandling av RMP-søknader. Kommunen opplyste at den var utarbeidet i 2021 og oppdatert. Statsforvalteren påpekte flere datoer som var feil for søknadsomgangen 2022. Den var heller ikke oppdatert til to tiltaksklasser for tilskudd til drift av seter fra og med 2022, 4-6 uker og 6 uker eller mer.

Tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten har også tiltaksklassene erosjonsklasse 1 med dråg og erosjonsklasse 2 med dråg.

Statsforvalteren hadde i oversendt notat på forhånd som eksempel listet opp følgende vi savner for at rutinebeskrivelsen skal være nyttig i saksbehandlingen:

Tidsplan:

Vi savner fristen 31. desember som Statsforvalteren har satt som frist for at kommunen skal ha fullført saksbehandlingen og 17. februar som er fristen kommunene har for endelig godkjenning av søknadene.

Regelverk, rundskriv og veiledning:

Vi savner forvaltningsloven i listen da RMP-tilskudd er enkeltvedtak som krever korrekt forvaltning.

Søknadsskjema:

Vi savner opplysning om hvor dere og søker finner papirskjema samt mottak og registrering av

papirskjema.

Saksbehandlersystem:

Vi savner opplysning om at samme person i kommunen ikke kan saksbehandle og endelig godkjenne RMP-søknader og at den som skal endelig godkjenne søknadene (fatte vedtak på vegne av kommunen) må ha budsjettdisponeringsmyndighet.

Det kom fram under intervjuet at den som hadde endelig godkjent RMP-søknadene, med unntak at tilskudd til drift av beitelag, ikke hadde budsjettdisponeringsfullmakt i kommunen. Det virker som om kommunen ikke hadde tatt inn over seg alvoret i dette kravet til tross for at det er understreket i rundskriv både fra landbruksdirektoratet, rundskriv fra Statsforvalter og spesiell e-post fra Statsforvalteren til de som har tilgang som endelig godkjenner i estil RMP og OBB. Dette er nærmere kommentert under kap. 7.5.

Risikobasert kontroll:

Vi savner opplysning om at minst 5 % av foretakene som får innvilget RMP-tilskudd skal ha stedlig kontroll.

Søker:

Vi savner opplysning om at søknadsfristen for drift av beitelag er 15. november og at beitelag må søke elektronisk.

Kommentar til rutinebeskrivelsen for noen paragrafer:

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i Innmark

Det er feil at utvalgte kulturlandskap gir grunnlag for tilskudd. De er ikke automatisk klassifisert som verdifulle kulturlandskap i Naturbase noe som er et krav for at det skal innvilges tilskudd.

§ 9 Soner for pollinerende insekter

Vi savner opplysning om at det maksimalt kan gis tilskudd til 5.000 løpemeter pr. foretak da det ikke ligger sperre på dette i søknadssystemet. Vi savner også opplysning om at det ikke kan innvilges areal- og kulturlandskapstilskudd for arealet sona dekker og at saksbehandler skal kontrollere i søknaden om produksjonstilskudd at foretaket har trekt ut dette arealet. Kommunen opplyste at de tok slik kontroll.

§ 10 Drift av seter

Som omtalt ovenfor er det feil at seterdrifta må ha vart i minst 6 uker.

Vi savner noe om hvordan kommunen kontrollerer perioden på setra og kravet til minsteproduksjon. Kommunen opplyste at de kontrollerte dette mot opplysninger fra TiNE for alle søkerne om drift av seter.

§ 13 Skjøtsel av kulturhistoriske områder

Vi savner noe om hvordan kommunen skal kontrollere at det ikke innvilges tilskudd til mer enn 20 dekar pr. setervoll/dyrkingsfelt. Det er generelt mye misforståelser på dette området. Kommunen opplyste at de kontrollerte alle som søkte tilskudd etter § 13 i forhold til dette.

§ 14

Vi savner noe om kommunen kontrollerer RMP søknaden mot vekster foretaket har oppgitt i søknaden om produksjonstilskudd. Kommunen opplyste at de kontrollerte alle søknadene om tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten mot søknad om produksjonstilskudd.

Det er heller ikke beskrevet hvordan kommunen fastsetter erosjonsrisiko på arealer som ikke er jordmonnskartlagt.

§ 17 og 18 Grasdekte vannveier og grasstriper i åker samt kantsone i åker

Vi savner noe om kommunens kontroll mot opplysninger i søknaden om produksjonstilskudd slik at det ikke innvilges produksjonstilskudd for soner som ikke høstes.

§ 24 Ugrasharving i åker og § 25 Ugrasbekjempelse i radkulturer.

Vi savner noe om hvordan kommunen kontrollerer at omsøkt areal ikke er i karens eller økologisk drevet.

§ 26a Klimarådgiving

Ikke nevnt i rutinebeskrivelsen. Vi savner noe om hvordan kommunen behandler søknader om klimarådgiving.

§ 29 Administrasjon, dispensasjon og klage

Ikke nevnt i rutinebeskrivelsen. Vi savner noe om hvordan kommunen håndterer klager i eStil RMP og OBB da vi får mange spørsmål det.

§ 31 Avkorting og § 32 Tilbakebetaling

Ikke nevnt i rutinebeskrivelsen. Vi savner at det er krav at kommunen synliggjør at de har vurdert avkorting ved regelverksbrudd og/eller feilopplysninger samt anbefalte normer for avkortingens størrelse.

Hvorfor peker vi på dette:

Selv om kommunens rutiner er viktigere enn rutinebeskrivelse er formålet med rutinebeskrivelse å ha en huskeliste saksbehandler bør være spesielt oppmerksom på i saksbehandlingen og til nytte for den som endelig godkjenner søknadene.

Avvik

Ingen

Merknad

Innsendt rutinebeskrivelse inneholder en del feil og er i liten grad en nyttig huskeliste i saksbehandlingen.

8.2 Risikobasert kontroll

Opplysninger som kommunen gav under intervjuet

Etter estil RMP og OBB har kommunen gjennomført stedlig kontroll av 5,2 % i Alvdal og 4,6 % i Tynset av foretakene som har fått utbetalt RMP-tilskudd. Kommunen opplyste at de hadde kontrollert flere.

Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

Etter rundskrivet fra Landbruksdirektoratet skal det gjennomføres stedlig kontroll av minst 5 % og da gjelder ikke reglene om matematisk forhøyning. Statsforvalteren legger til grunn at det er riktig at kommunen har kontrollert flere foretak enn det som går fram av estil RMP og OBB.

Avvik

Ingen.

Merknad

Ingen.

8.3 Utbetalt urettmessig tilskudd

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark

Areal det innvilges tilskudd for skal være klassifisert som innmarksbeite i AR 5 og registrert som verdifulle kulturlandskap i miljøbasen Naturbase.

Kommunen har innvilget tilskudd til 4 foretak i Tynset og 2 i Alvdal ved at de har innvilget tilskudd til areal som i gardskart er klassifisert som fulldyrka areal. I ett tilfelle er arealet heller ikke klassifisert som verdifulle kulturlandskap. Kommune begrunnet dette med dårlig gjennomskiktighet i kartene når søker har tegnet inn tiltaket. Statsforvalteren mener dette har med innstilling i estil RMP og OBB å gjøre.

§ 8 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer

Areal det innvilges tilskudd for må være klassifisert som svært viktige eller viktige i miljøbasen Naturbase.

Kommunen har innvilget tilskudd til ett foretak i Alvdal og ett i Tynset der arealet ikke oppfyller vilkårene ved at det er klassifisert som lokalt verdifullt i Naturbase. Det virket som om kommunen ikke kjente til symbolene for lokalt verdifulle areal i kartlaget naturtyper skjøtselsavhengig i estil RMP og OBB.

§ 13 Skjøtsel av kulturhistoriske områder

Det kan innvilges tilskudd til maksimalt 20 dekar pr. setervoll/dyrkingsfelt.

Kommunen har innvilget tilskudd til mer enn 20 dekar pr. setervoll/dyrkingsfelt til to foretak i Tynset og fire foretak i Alvdal. Kommunen opplyste at de sjekket alle i forhold til grensen på 20 dekar slik at dette må ha skjedd ved glipp.

Hvorfor peker vi på dette:

Det er viktig i all tilskuddsforvaltning at tilskudd innvilges bare i de tilfeller vilkårene for vedkommende tilskudd er oppfylt. Statsforvalteren har gjentatte ganger på webinarer, i e-poster til kommunene og spesielt i e-post til de som har vedtaksmyndighet i kommunen bedt de være spesielt oppmerksomme på de tre ovennevnte ordningene da vi har erfart mye feil i flere kommuner. Den som endelige godkjente søknadene burde ha avdekket disse feilene.

Avvik

Kommunen har ikke hatt rutiner som har hindret urettmessig utbetaling over akseptabel feilmargin av tilskudd etter § 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i Innmark, § 8 Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer og § 13 Skjøtsel av kulturhistoriske områder.

8.4 Avkorting ved feil opplysninger som kunne ha medført urettmessig utbetaling

Avkorting pga. feilopplysning er en kan-bestemmelse, jf. Forskriftens § 31 første ledd bokstav b. Landbruksdirektoratet skriver i sitt rundskriv at kommunen alltid skal vurdere avkorting ved feilopplysning og at det klare utgangspunktet er at det skal avkortes dersom søker har gitt

feilopplysningen minst uaktsomt. Statsforvalteren skriver i sitt rundskriv at kommunen må synliggjøre at de har vurdert avkorting der søker har gitt feil opplysning.

Kommunen har redusert/avslått søknader etter § 13 Skjøtsel av kulturhistoriske områder til 25 foretak i Tynset og 11 foretak i Alvdal uten å synliggjøre i estil RMP og OBB at de har vurdert avkorting pga. feilopplysning. Kommunen har i tillegg avslått tilskudd til 7 foretak i Tynset og 2 foretak i Alvdal etter andre paragrafer uten å synliggjøre at de har vurdert avkorting pga. feilopplysning.

Kommunen opplyste at de i 2019 i utgangpunktet hadde avkortet alle som hadde søkt feil, men fikk en telefon fra Statsforvalteren om at det var veldig mange søkere som hadde misforstått dette og at andre kommuner ikke hadde avkortet for tilsvarende feilopplysning. Kommunen hadde deretter ikke avkortet for slike feilopplysninger.

Det er riktig at vi snakket med kommunen første året uten å gi noen direkte anmode om at de ikke skulle avkorte. Statsforvalteren har ved webinar med kommunene senere år anmodet om at de synliggjøre at de har vurdert avkorting og alle kommuner har ved forvaltningskontroll senere fått avvik dersom de ikke har synliggjort at de har vurdert avkorting i slike tilfeller

Avkortingens størrelse.

Landbruksdirektoratet skriver i sitt saksbehandlerrundskriv: Hovedregelen er at det skal avkortes et beløp tilsvarende merutbetalingen.

Kommune har i to tilfeller på grunnlag av funn i saksbehandlingen avkortet to foretak hver med rund sum kr 2000,- Kommunen begrunnet beløpet med klar feilføring fra søkeren. Dersom det er "klar feilføring" tolker Statsforvalteren det under kategorien som at søker har vært i god tro. I så fall har ikke kommunen hjemmel for avkorting pga. feilopplysning, jf. kravet om at foretaket må ha gitt feilopplysningen minst uaktsomt i § 31 første ledd bokstav b.

Statsforvalteren er imidlertid uenig med kommunen i at det kan ses på som klar feilføring å søke på tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten på areal der foretaket ikke har hatt korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønn gjødsling eller grønnfôrvekster i søknadsåret. Det ligger ikke noe skjønn i denne bestemmelsen som søker kan misforstå.

Dersom kommunen hadde fulgt anbefalt norm om å avkorte merutbetalingen feilopplysningen kunne ha ført til, ville avkortingens vært minst kr 40.200,- for ene foretaket og kr 34.660,- for andre foretaket.

Foretaket der kommunen ved den stedlige kontrollen avdekket at 102 dekar der det var søkt tilskudd til ingen jordarbeiding om høsten, var jordarbeidet fikk også en avkorting på kr 2.000,-, mens anbefalt norm tilsier en avkorting på minst kr 10.200,-. Når feil blir avdekket i forbindelse med stedlig kontroll, har de fleste andre kommuner avkortet merutbetaling.

Selv om det er opp til kommunen å fastsette avkortingens størrelse skjønnsmessig i hvert enkelt tilfelle, skal kommunen i sine vedtak begrunne avkortingens størrelse, spesielt når de fraviker fra anbefalt norm i så stor grad som kommunen gjør i disse tilfellene.

Avvik

Kommunen har ikke hatt tilfredsstillende rutiner for å synliggjøre at de har vurdert avkorting pga. feilopplysninger i hht. Forskriftens § 31 første ledd bokstav b der foretaket har søkt på tilskudd det ikke oppfyller vilkårene for.

Merknad

Kommunen bør bli bedre til å begrunne avkortningens størrelse ved feilopplysninger fra søker i hvert enkelt tilfelle, spesielt når de fraviker vesentlig fra anbefalt norm.

8.5 Kommunens behandling av RMP-søknader i forhold til forvaltningsloven

Tilskudd til regionale miljøtilskudd er enkeltvedtak for hver søker, og forvaltningsloven har klare bestemmelser om hvordan forvaltningsorganet skal behandle slike søknader.

Forvaltningslovens § 2, Definisjoner

Vedtak er en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet. Den som skal endelig godkjenne RMP-søknader i estil RMP og OBB i kommunen må ha fått delegert budsjettdisponeringsmyndighet i kommunen. Kommunen opplyste under intervjuet at den personen som har fattet vedtak i RMP-søknadene søknadsomgangen 2022 for Tynset og Alvdal, med unntak av tilskudd til drift av beitelag, ikke hadde budsjettdisponeringsmyndighet i kommunen. Det betyr at 232 av 248 vedtak om utbetaling av RMP-tilskudd for Tynset og Alvdal er gjennomført i strid med delegasjonsreglene som kommunen har. Kommunen ble oppmerksom på dette forholdet og endrer praksis. Leder ved kontoret har fått budsjettdisponeringsmyndighet og vil heretter godkjenne søknadene.

Forvaltningslovens § 11, Veiledningsplikt

Ved at så stor andel av foretakene søker på tiltak de ikke oppfyller vilkårene for fjerde året vi har samme ordninger (regionalt miljøprogram for Innlandet 2019-2022), stiller Statsforvalteren spørsmål om kommunen har gjort det som kan forventes for å veilede/informere søkerne. Når det er feil i så mange søknader, øker risikoen for urettmessige utbetalinger, jf. Kap. 7.2

Forvaltningslovens § 16, Forhåndsvarsling

I forhåndsvarsel skal forvaltningsorganet gi søker en frist til å uttale seg for å ivareta sine interesser. Kommunen har i forbindelse med forvaltningskontrollen sendt oss kopi av tre forhåndsvarsler. I to av dem har kommunen gitt søker frist på 3 dager og i ett 5 dager på å uttale seg fra brevet er datert. Det er ikke angitt om brevet er sendt pr. post eller e-post, men uansett mener Statsforvalteren dette er fort kort frist, spesielt da dette ikke er hastesaker.

Forvaltningslovens § 25, Begrunnelsens innhold

Enkeltvedtak skal begrunnes og begrunnelsen skal vise til de regler vedtaket bygger på. Kommunen har i tre tilfeller i innsendte kopier av dokumenter (to forhåndsvarsler og ett vedtak) blandet sammen avkorting og avslag. Kommunen begrunnet dette med at de hadde vært i kontakt med og misforstått Statsforvalteren.

Når kommune spurte om forhåndsvarsel tenkte nok Statsforvalteren med en gang avkorting pga. feilopplysning, mens kommunen tenkte avslag. Forhåndsvarslene er utformet som et spørsmål om kommunen har oppfattet riktig at søker ikke oppfyller vilkårene for tilskuddet. Å opplyse

saken så godt som mulig før vedtak fattes, krever ikke forhåndsvarsel, men en epost eller telefon med søker. Avkorting pga. feilopplysning er ikke nevnt i kommunens forhåndsvarsel, bare avkorting pga. at foretaket ikke oppfyller vilkårene for tilskuddet.

I innsendt kopi av et vedtak er det gjort vedtak om avslag i estil RMP og OBB ved at det er satt null i tilskudd, men det er begrunnet med at hele tilskuddet er avkortet pga. brudd på annet regelverk. Konsekvensen for søker er den samme i dette tilfellet, men ved avkorting må kommunen begrunne avkortingens størrelse. Det er ikke gjort i dette tilfellet.

Avvik

Kommunen har ikke hatt rutiner som har sikret korrekt behandling av RMP-søknader i samsvar med forvaltningslovens § 2 ved at vedtak er fattet av person som ikke har budsjett-disponeringsmyndighet i kommunen.

Avvik

Kommunen har ikke hatt rutiner som har sikret at vedtak er begrunnet i samsvar med kravene i forvaltningslovens § 25.

Merknad

Kommunen bør styrke sin informasjonsvirksomhet for å unngå at så mange foretak søker RMP-tilskudd for tiltak de ikke er berettiget til, jf. forvaltningslovens § 11, Veiledningsplikt.

Merknad

Kommunen bør gi søker lengre frist enn 3 og 5 dager til å uttale seg til forhåndsvarsel.

9 Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel, SA

9.1 Rutinebeskrivelse, rutiner og kontrollplan

Statsforvalteren fikk i forkant av møtet tilsendt rutiner og kontrollplan for forvaltning av denne tilskuddsordningen.

I denne tilskuddsordningen er det ikke nødvendig å ha en egen kontrollplan siden hver enkelt søknad blir kontrollert under saksbehandlingen. I dette tilfellet var det imidlertid vi som ba om det i brevet før kontrollmøtet. Kommunen bør sammenfatte rutinebeskrivelsen og kontrollplan i et og samme dokument som en rutinebeskrivelse. Rutinebeskrivelsen bør dateres og sidene bør nummeres.

9.2 Statsforvalterens observasjoner og vurderinger

I forkant av kontrollen tok Statsforvalteren ut rapport fra AGROS og har gått igjennom noen saker for å sjekke hvordan kommunen praktiserer rutine sine. Under intervjuet stilte vi spørsmål om dokumentasjon, etterlevelse av rutiner og forhold rundt gjeldende forskrift og annet regelverk.

Ut fra dette og av opplysninger vi fikk under intervjuet har vi foretatt en oppsummering av våre funn.

Under intervjuet ble det opplyst at det er leder ved kontoret som er saksbehandler mens en medarbeider er godkjenner. Vedkommende godkjenner har ikke budsjettdisponeringsfullmakt. Det samme gjelder for RMP og er derfor tatt opp tidligere i rapporten.

Dokumentasjon:

Vi trakk bl.a. ut søknader som var registrert inn via postmottak. Under intervju viste det seg at søker møtte opp personlig og all informasjonen ble overlevert muntlig. Inngående søknad på papir ble derfor ikke lagret med underskrift fra søker.

Vi bemerket at det er viktig for kommunen å ha et dokument hvor søker har skrevet under på det som er punchet inn av saksbehandler, hvis det ikke foreligger papirsøknad. Dermed kan det ikke reises tvil i ettertid, hvis det skulle vise seg at det er oppgitt feilaktige opplysninger i søknaden.

Avvik:

Det står ingenting i rutinebeskrivelsen hvordan man håndterer muntlig innlevering av søknad. Det er viktig at papirsøknader skannes inn som vedlegg til søknaden.

Merknad:

Ingen

§ 2 Forholdet til Jordbruksavtalen og anna regelverk.

Det står videre på første kulepunkt side 3:

- *Det skal gjøres fradrag for den avløste personens inntekter.*

Hvilke inntekter dette er bør utdypes ytterligere i rutinebeskrivelsen, slik at det ikke bare omfatter lønnsinntekter med også honorar og ytelser fra NAV, med unntak av barnetrygd og næringsinntekt.

§ 12 Avkorting ved feilopplysninger:

I avsnittet "Tidsplan" blir det beskrevet hva som skal skje hvis det oppdages *"at foretaket uaktsomt eller forsettlig har oppgitt feil opplysninger som vil danne grunnlag for urettmessig utbetaling av tilskudd. Foretas en vurdering om hele eller deler av tilskudd som tilfaller foretaket skal avkortes."* Hvis vedtaket allerede er fattet og tilskuddet er utbetalt, så skal urettmessige tilskudd kreves tilbake *i sin helhet*. Deretter må man vurdere om det skal avkortes i tillegg.

Hvis man oppdager feil under saksbehandling, så må man vurdere om det skal avkortes i omsøkt tilskudd.

I 2021 varslet Landbruksdirektoratet en sjekk av saker der de hadde blitt behandlet før A-meldingen var tilgjengelig i Agros (den 10. i påfølgende måned.) I to saker var det ikke trukket for ytelser fra NAV (uføretrygd). Her valgte kommunen å trekke tilbake halvparten av for mye utbetalt tilskudd.

Kommunen har gjort en vurdering av om det skal avkortes i tillegg til å kreve tilbake feilutbetalt tilskudd. De har kommet til at det ikke har vært riktig å avkorte, fordi de har påtatt seg litt av ansvaret for feilutbetaling. Søker ettersendte dokumentasjon på større avløserutgifter enn først omsøkt i den avløste perioden etter at første vedtak var fattet. Dermed hadde kommunen

mulighet til å sjekke om søker hadde fått utbetalt uføretrygd eller hadde hatt andre inntekter i den omsøkte perioden. De opplyser at søker hadde oppgitt å ha fått uføretrygd ovenfor Landbrukstjenester. Det er Landbrukstjenester som har fylt ut søknaden og uføretrygden er ikke oppført i søknaden. Siden det er søker som er ansvarlig for det som står på den søknaden som er sendt inn, så er vi av den oppfatning at dette er et privatrettslig forhold mellom søker og Landbrukstjenester.

Det er heller ikke opplyst i verken søknad eller annen dokumentasjon hvor stor prosentandel søker er gradert ufør og dagsatsen er heller ikke gradert i forhold til dette.

Avvik:

Kommunen har ikke hatt presise nok rutiner rundt tilbakebetaling av urettmessig utbetalt tilskudd.

Ved feilutbetalinger må man se §§ 2, 11 og 12 sammen. Søknadene er ikke behandlet i tråd med gjeldende regelverk.

Merknad:

Hvilke type inntekter, honorarer og ytelser som skal trekkes bør presiseres tydeligere i rutinebeskrivelsen.

§ 3 Generelle vilkår

Fjerde punkt under Generelle vilkår §§ 3, 4 og 7

- *For innehavere av nyetablerte foretak som per 1. januar ennå ikke har fått skatteoppgjør for de to første årene etter oppstart, kreves det i stedet at jordbruks- eller gartneridriften i foretaket er egnet til å gi positiv næringsinntekt over tid.*

Manglende krav til næringsinntekt er vanlig årsak til at det kommer stoppvarsel i Agros (jf. § 3). Ved stoppvarsel må en krysse av for spørsmål om dispensasjon for å komme videre. Vi har funnet to søknader som har kryss for «dispensasjon ikke nødvendig». Innehaver er ny bruker, men her er det ektefelle og ikke innehaver av foretaket som er avløst. Hun skulle ha søkt Statsforvalteren om dispensasjon.

I intervju opplyste kommunen at de har misforstått regelverket og har trodd at ektefelle til innehaver av enkeltpersonforetak skulle behandles som ny bruker på samme måte som innehaver.

Avvik:

Det er innvilget tilskudd til søker, der den avløste ikke oppfyller vilkåret for næringsinntekt. Det skulle vært søkt dispensasjon etter § 9 hos Statsforvalteren.

Merknad:

Det bør presiseres i rutinebeskrivelsen at dette omhandler innehavere av enkeltpersonforetak.

§ 4 Tilskudd ved sykdom

Søker (i kontrollplanen)

I tillegg bør det nevnes hvis søker får delvis uføretrygd eller mottar AAP:

- Kopi av vedtak om stønad fra NAV:
 - AAP med legeerklæring og gradering av AAP

- Bekreftelse på uføretrygd og gradering av denne.

Ved kontroll av saksbehandlingen foreligger det ikke legeattest der hvor det er utbetalt tilskudd til avløsning ved sykdom hvor søker har fått utbetalt arbeidsavklaringspenger (AAP). I slike tilfeller er det krav om vedtak fra NAV samt legeattest som sier noe om at den avløste ikke kan arbeide i foretaket. Vi har funnet søknad fra en søker som har AAP, men finner ikke legeattest. Kommunen har krevd inn legeattest etter at kontrollen ble åpnet.

Avvik

Søknaden er ikke vedlagt legeerklæring ved AAP. Dette er heller ikke nevnt i rutinebeskrivelsen.

Merknad:

Hvis den avløste mottar uføretrygd eller AAP må man undersøke hvilken prosentandel vedkommende har fått innvilget.

 ALVDAL KOMMUNE	Organisasjonsnivå: Enhet landbruk og miljø
 TYNSET KOMMUNE	
Område: Jordbruk	Dokumentnavn: Rutinebeskrivelse– Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel
Dato for revidering	30.06.23, MTO

Rutinebeskrivelse for sykdomsavløsning i Alvdal og Tynset

Stikkord	Beskrivelse	Utført
Beskrivelse av tjenesten	<p>Tilskuddsordningen skal bidra til å finansiere avløsning ved sykdom, svangerskap og fødsel m.v.</p> <p>Det kan gis tilskudd til husdyrproduksjon eller helårs veksthusproduksjon.</p> <p>Jordbruksforetak registrert i Foretaksregistret som driver vanlig jordbruksproduksjon og der brukeren er sjukemeldt og under 70 år, kan søke om tilskudd ved bondens sykdom, svangerskap og fødsel, når bonden har sykt barn, og i forbindelse med adopsjon eller omsorgsovertakelse.</p> <p>Hvis bonden dør, kan etterlatte ektefelle, samboer, forelder eller barn søke om tilskudd til avløsning (også etter at bonden har fylt 70 år).</p> <p>Planteprodusenter kan komme inn under ordningen etter bestemte regler i onnetida, som er fra 15. april til 1. oktober.</p>	
Hvem forvalter ordningen	Landbruksdirektoratet	
Regelverk, rundskriv og veiledning	<p>Ordningen er hjemlet i <i>Forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv.</i> https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2014-12-19-1821</p> <p>Utfyllende bestemmelser/regelverk/veiledning finnes under tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel på Ldir sine hjemmesider. Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - Landbruksdirektoratet</p> <p>I tillegg gjelder forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. Forskrift om tilskot til avløsning ved sykdom og fødsel mv - Lovdata, og forvaltningslovens regler om saksbehandling . Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) - Lovdata</p>	

Stikkord	Beskrivelse	Utført
	Agros; Agros – saksbehandling - Landbruksdirektoratet	
Tilskudds-satser	1/1-23; den maksimale dagsatsen i gruppe 5 har økt fra 1 670 til 2 100 kroner, mens satsene i gruppe 1-4 også har hatt en økning jf. tabell 9.3 (§ 2. Forholdet til jordbruksavtalen og anna regelverk - Landbruksdirektoratet)	
Søknads-skjema	<p>Link til søknadsskjema hos Landbruksdirektoratet, Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - Landbruksdirektoratet</p> <p>Det finnes også mulighet for papirbasert søknad, ved å laste ned skjema fra Landbruksdirektoratet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Når brukeren søker muntlig, må saksbehandler fylle ut papirsøknad, og innhente søkeres signatur før søknaden registreres i Agros. - Papirsøknader skannes, og legges som vedlegg til søknaden i Agros. 	
Saks-behandler-system	<p>Agros krever innlogging, saksbehandler og godkjenner må ha tilgang.</p> <p>Tilgang tildeles av statsforvalter.</p>	
Hvem behandler søknadene	Mariann Totlund	
Hvem godkjenner søknadene	Ylva Sneltvedt	
Habilitet	<p>Folldal kommune behandler søknader, og ev. kontrollerer de foretakene der enheten landbruk og miljø er inhabil. Se egen avtale om utveksling av saker mellom Alvdal/Tynset og Folldal; ESA 19/1328. Pr. juni 2023 er enheten inhabil i saker/søknader fra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kåre Kristen Totlund (slektskap med leder) - Ole Sylte Heggset, overordnet leder kommunalsjef samfunn og utvikling) <p>På tilsvarende måte behandler enhet landbruk og miljø saker for kommunene Folldal og Rendalen der deres saksbehandlere er inhabile; ESA 22/2119.</p>	
Saksgang	<p>Søknad leveres elektronisk eller sendes enhet landbruk og miljø på papir senest 12 måneder etter siste dag som gir rett til tilskudd. <i>NB: papirsøknad skal være signert av søker.</i></p> <p>Behandling av søknadene er en prioritert oppgave ved enheten, og enheten plikter å ta imot og behandle søknader om tilskudd selv om saksbehandler mener vilkårene for tilskudd ikke er oppfylt.</p> <p>I søknadene skal det gjøres fradrag for avløstes persons inntekter, det være seg lønnsinntekter, ytelser fra nav (med unntak av barnetrygd) og næringsinntekt.</p>	

Stikkord	Beskrivelse	Utført
	<p>Enhet landbruk og miljø behandler innkomne søknader fortløpende, men ikke før etter den 10. i den påfølgende måned (da er A-meldinger fra skatteetaten tilgjengelige i Agros).</p> <p>Ved mangelfullt utfylte søknader (inkl. manglende vedlegg) kontaktes søker for å framskaffe det som trengs. Enhet landbruk og miljø kan ellers innhente nødvendige opplysninger fra Nav, lege, Skatteetaten og Avløserlag.</p> <p>Dersom det under saksbehandling eller etter utbetaling oppdages feil i søknaden som kunne eller har dannet grunnlag for urettmessig utbetaling av tilskudd skal kommunen vurdere om hele eller deler av tilskuddet skal avkortes. Vurderingen skal grunngis i Agros. For mye utbetalt tilskudd skal tilbakebetales i sin helhet.</p>	
Generelle vilkår §3 og §4	<p>Ved sykdom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det kan gis tilskudd til bruker som er yngre enn 70 år og som er sykmeldt fra arbeid i foretaket. • Det kan også gis tilskudd uten at det foreligger sykmelding, hvis jordbrukeren i forbindelse med egen sykdom eller skade har vært til nødvendig behandling, kontroll eller undersøkelse på sykehus eller hos offentlig godkjent spesialist. • Foretaket må være registrert i Foretaksregisteret og drive vanlig jordbruksproduksjon. • Personen som har blitt avløst må ha hatt næringsinntekt fra jordbruk, gartneri mv. fra foretaket de to siste inntektsårene vedkommende har skatteoppgjør for per 1. januar i det året avløsningen finner sted. • For innehavere av ENK stilles det ikke krav til størrelsen på næringsinntekten. • Foretakets produksjon har betydning for hvor mye som kan gis i tilskudd. • Det kan bare gis tilskudd for dokumenterte utgifter til avløsning utført i søknadsperioden. • Det skal gjøres fradrag for den avløste personens inntekter. • Foretaket/virksomheten kan få tilskudd til avløsning av en og samme sykmeldte jordbruker for inntil 365 dager i løpet av de tre siste årene. • Etter 26 uker uten utbetaling av tilskudd på grunn av den enkelte jordbrukerens sykdom begynner tellingen av dager opp mot 365 dagers-grensen alltid på nytt (det vil si på dag 1). Da har det ikke lenger noen betydning hvor mange dager det er utbetalt tilskudd for på dette grunnlaget tidligere i treårsperioden. 	
AAP, og uføretrygdet	<p>Ved både arbeidsavklaringspenger (AAP) og uføretrygd er det krav om legeattest som sier noe om at den avløste ikke kan arbeide i foretaket, og dokumentasjon på gradering. I de tilfeller det er snakk om pensjon skal også gradering dokumenteres.</p>	

Stikkord	Beskrivelse	Utført
Flere personer sykemeldt i samme foretak	<p>Det gis som hovedregel bare tilskudd til avløsning av en person i samme periode.</p> <p>Dispensasjon kan søkes hos Statsforvalteren.</p>	
Ved svangerskap, fødsel, adopsjon og omsorgsovertakelse av barn §5	<p>Det kan gis tilskudd til avløsning av jordbruker som er gravid og tar imot svangerskapsenger, eller der søker kan dokumentere med vedtak eller erklæring fra NAV at vedkommende fyller de medisinske vilkårene for rett til svangerskapsenger.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det kan gis tilskudd til avløsning av far for inntil 14 dager i forbindelse med fødselen. • Det kan gis tilskudd til avløsning av jordbruker for inntil 14 dager i forbindelse med omsorgsovertakelse av adoptiv- eller fosterbarn. • Det kan gis tilskudd når jordbrukeren som har blitt avløst mottar foreldrepenger eller engangsstønad ved fødsel. • Det kan gis tilskudd til avløsning av jordbruker som tar ut fedrekvoten av foreldrepermisjonen uten å ha rett til foreldrepenger hvis vedkommende bor sammen med barnet og ikke får foreldrepenger fordi den pensjonsgivende inntekten har vært for lav. 	
Sykt barn §6	<p><u>Utvidelsen i § 6 om rett til tilskudd for å være hjemme med sykt barn under 12 år, gjelder fra 1. januar 2023.</u> For avløsning utført frem til 31. desember 2022, kan det bare gis tilskudd for dager den avløste var med barnet til lege eller annen oppfølging av barnets sykdom eller skade.</p> <p>Det kan gis tilskudd når jordbrukeren har blitt avløst for å følge barn til legeundersøkelse eller annen oppfølging i forbindelse med sykdom og skade. Tilskuddet kan gis til og med det kalenderåret barnet fyller 12 år.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det kan gis tilskudd når jordbrukeren har blitt avløst på grunn av omsorg for barn med kronisk eller langvarig sykdom eller nedsatt funksjonsevne og barnets tilstand gir betydelig økt risiko for at foreldrene får økt fravær fra arbeidet. Tilskuddet kan gis til og med kalenderåret barnet fyller 18 år. Det kan også gis tilskudd for å delta i opplæring ved godkjent helseinstitusjon eller offentlig kompetansesenter for å kunne ta seg av og behandle barnet. • Det gis tilskudd inntil 20 dager per kalenderår, uavhengig hvor mange barn jordbrukeren har. Dersom søker er alene om omsorgen, kan det gis tilskudd for inntil 40 dager per kalenderår. • Når barn har kronisk sykdom, er langvarig syke eller har nedsatt funksjonsevne kan det gis tilskudd til inntil 30 dager 	

Stikkord	Beskrivelse	Utført
	<p>per kalenderår, ev. inntil 60 dager hvis jordbrukeren er alene om omsorgen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gyldig dokumentasjon; legeerklæring, innkalling til eller bekreftelse på oppmøte til undersøkelse hos fastlegen eller på sykehus. - Dokumentasjonen må dekke hele søknadsperioden. - Det kreves ikke at konsultasjonen skjer hos spesialist eller på sykehus. - Også undersøkelse og behandling hos fastlegen eller på legevakten kan gi grunnlag for utbetaling av tilskudd. 	
Dødsfall §7	<p>Gjenlevende ektefelle/samboer, barn eller foreldre etter en avdød jordbruker som drev et foretak med vanlig jordbruksproduksjon, kan få tilskudd til avløsning i inntil 8 uker etter dødsfallet.</p> <p>Avdød jordbruker, deltakere i DA eller ANS må ha hatt en gjennomsnittlig næringsinntekt fra jordbruk, gartneri mv. fra foretaket på minimum ½ G de to siste inntektsårene den avdøde hadde fått skatteoppgjør for per 1. januar i dødsåret. Eventuelt dispensasjon søkes Statsforvalteren.</p> <p>Ved dødsfall gjelder ikke aldersgrense 70 år.</p>	
Nytt foretak §3	<p>For innehavere av nyetablerte foretak, som per 1. januar ennå ikke hadde fått skatteoppgjør for de to første årene etter oppstart, kreves i stedet at jordbruks- eller gartneridriften i foretaket er egnet til å gi positiv næringsinntekt over tid.</p> <p>Saksbehandler skal vurdere;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innehaver av enkeltpersonsforetak. Om de har en vanlig jordbruksproduksjon og om drifta kan gi en positiv drift over tid → Hvis ja, søknad om dispensasjon ikke nødvendig. • Ektefelle til ny bruker → skal søke Statsforvalteren om dispensasjon etter §9 <p>Kommunen skal i sitt vedtak legge inn en skriftlig vurdering i forhold til framtidig produksjon og om den er vanlig i henhold til §3 sjekk opp mot søknad om produksjonstilskudd i Estil.</p>	
Næringsinntekt landbruket;	<p>Rettigheten til sykdomsavløsning beregnes ut fra de to siste inntektsårene vedkommende har hatt skatteoppgjør for per 1. januar i det året avløsningen finner sted.</p> <p>Referanseår; 2022: ligningsår 2019 og 2020 2023: ligningsår 2020 og 2021 2024: ligningsår 2021 og 2022</p>	

Stikkord	Beskrivelse	Utført
Tidlig-pensjon fra landbruket	Ikke rett til tilskudd til sykdomsavløsning.	
Overgang fra samdrift til egen drift	Ektefelle må søke dispensasjon hos Statsforvalteren.	
Ektefelle med manglende næringsinntekt	Ektefelle mangler skatteoppgjør næringsinntekt for en eller to av referanse årene. Må søke dispensasjon hos Statsforvalteren.	
Saksbehandlings- og utbetalingstid	Forventet saksbehandlingstid: En til tre uker fra fullstendig utfylt søknad foreligger i Agros. Utbetaling skjer umiddelbart etter at søknaden er ferdig behandlet og godkjent. Søkeren har 3 ukers klagefrist etter mottak av vedtaksbrev.	
Vedlegg til søknaden	Dokumentasjon på at den avløste jordbrukeren var i en situasjon som gir rett til tilskudd <ul style="list-style-type: none"> ○ sykmelding for søknadsperiodene ○ erklæring fra lege/behandlingssted ○ ved APP og uføretrygd - legeattest med gradering ○ kopi av vedtak om stønad/utbetalingsbrev fra NAV: <i>Sykepenger, svangerskapspenger, foreldrepenger og engangsstønad ved fødsel</i> ○ fødselsattest eller bekreftelse på adopsjon/omsorgsovertakelse ○ utgiftene til avløsningen med spesifisert periode (lønn til egen ansatt avløser trenger ikke å dokumenteres dersom a-meldingen er sendt inn korrekt) ○ Andre inntekter (lønnslipp, honorarer, godtgjørelser mm) <p>EKTEFELLE Samboere har ikke rett til tilskudd, må være gift og ført opp med ½ G inntekt. → Ekteskapsattest kan kreves ved behov</p>	
NAV	Søknadsfrist sykepenger fra NAV er 3 mnd. Ved manglende vedtak fra NAV om sykepenger skal det beregnes hva forventet utbetalt dagsats ville ha vært, og da trekkes fra tilskuddet til sykdomsavløsning. Spesifisert fra Landbruksdirektoratet, epost 22/2-23: <i>Forholdet mellom sykepengevedtak fra Nav og tilskudd til avløsning ved sykdom, presiseres under § 2 og § 8 at det ikke er et vilkår at et</i>	

Stikkord	Beskrivelse	Utført
	<p><i>sykepengevedtak foreligger for at en søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom skal kunne behandles og eventuelt innvilges.</i></p> <p><i>Tilskuddssøknaden må behandles uten ugrunnet opphold. Dersom det tar langt tid å få vedtak om sykepenger fra Nav må det derfor heller presiseres i tilskuddsvedtaket at eventuelt for mye utbetalt tilskudd kan kreves tilbake når sykepengesaken er ferdig.</i></p> <p>I forbindelse med saksbehandling her er det;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ <i>Viktig med dialog med søker om hva han/hun ønsker</i> • <i>Behandle søknaden, og evt. tilbakebetale senere</i> • <i>Vente på vedtak fra NAV</i> 	
Saksbehandlings- og utbetaling	<p>Forventet saksbehandlingstid: En til tre uker fra fullstendig utfylt søknad foreligger i Agros.</p> <p>Utbetaling skjer umiddelbart etter at søknaden er ferdig behandlet og godkjent.</p> <p>Søkeren har 3 ukers klagefrist etter mottak av vedtaksbrev.</p>	
Feil- utbetaling	<p>Ved tilbakebetaling av urettmessig utbetalt tilskudd skal §2, §11 og §12 sees i sammenheng.</p> <p><i>Landbruksdirektoratet, epost 22/2-23:Under pkt. 5. om dispensasjon og pkt. 8 om tilbakebetaling, har landbruksdirektoratet <u>nyansert aktsomhetskravet til jordbrukeren som profesjonell part og samtidig understreket saksbehandlers veiledningsplikt. Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv. er en velferdsytelse som skal hjelpe jordbrukeren i en, ofte vanskelig, livssituasjon som gjør at han ikke kan utføre arbeid i jordbruksdriften.</u></i></p> <p><i>Ordningen har komplekse vilkår og regler. De mest sentrale vilkårene er knyttet til jordbrukerens personlige helsetilstand eller familiesituasjon, og disse samspiller med ytelser og vedtak fra Nav. Mange jordbrukere er aldri innom ordningen, noen en sjelden gang, mens andre er gjengangere. Det er uansett krevende å sette seg inn i og fullt ut forstå alle reglene for ordningen. Noen opplever også utfordringer med å skaffe nødvendige opplysninger og dokumentasjon fra NAV. Landbruksforvaltningen må være seg spesielt bevisst sin veiledningsplikt og at det lettere kan forsvares at eventuelle feil i søknaden ikke nødvendigvis skal lede til tilbakekreving og avkorting i alle saker.</i></p>	
Arkivering	<p>Søknader med kommentarer lagres automatisk i Agros.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det skal opprettes saksnummer i kommunens saksbehandlingssystem ACOS • Saksbehandler legger inn ACOS-referanse i søknaden ved oppstart av behandling • Vedtak lagres automatisk både i ACOS og Agros. 	

Stikkord	Beskrivelse	Utført
	<ul style="list-style-type: none"><li data-bbox="464 235 1230 338">• Ettersendt dokumentasjon eller vedtak om dispensasjon fra Statsforvalteren legges inn i Agros, og det skal krysses for lagring i sakssystem.	